

Bevarandeplan för Natura 2000-området Fulltofta-Ringsjön (SPA) SE0430090 i Hörby kommun, Skåne

Flygbild över en del av Ringsjöns vattenråds område, Ringsjön och Gamla Boo – foto: Johan Hammar samt fiskgjuse: Bengt Nyman
from Vaxholm, Sweden, CC BY 2.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>>, via Wikimedia Commons

Grunduppgifter om Fulltofta-Ringsjön (SPA)

Län: Skåne

Kommun: Hörby

Läge: ca 4 km nordväst om Hörby tätort

Markägare: Enskilda

Areal: 876,1 ha

Skyddsform: Delvis naturreservat

Bakgrund: SPA beslutat av Regeringen 1996-12.

Bevarandeplan fastställd och kungjord av Länsstyrelsen i Skåne 2021-01-28 respektive 2021-02-05.

Reviderad: Förslag till bevarandeplan; 2021-01

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar. och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser och fågelarter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter och tillstånd krävs för åtgärder som kan riskera att påverka arten. *Typiska arter* är indikatorer för en naturtyps bevarandestatus. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Vissa arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter (och naturtyper)* är de arter/naturtyper som är utvalda som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter (och naturtyper) som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten (eller naturtypen) ska få gynnsam bevarandestatus.

En nationell *rödlista* är en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett lands gränser. Den publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Att en art är fridlyst innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter

och djur. *Ågp-arter* är de hotade arter som har fått ett särskilt åtgärdsprogram för att rädda dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/n2000

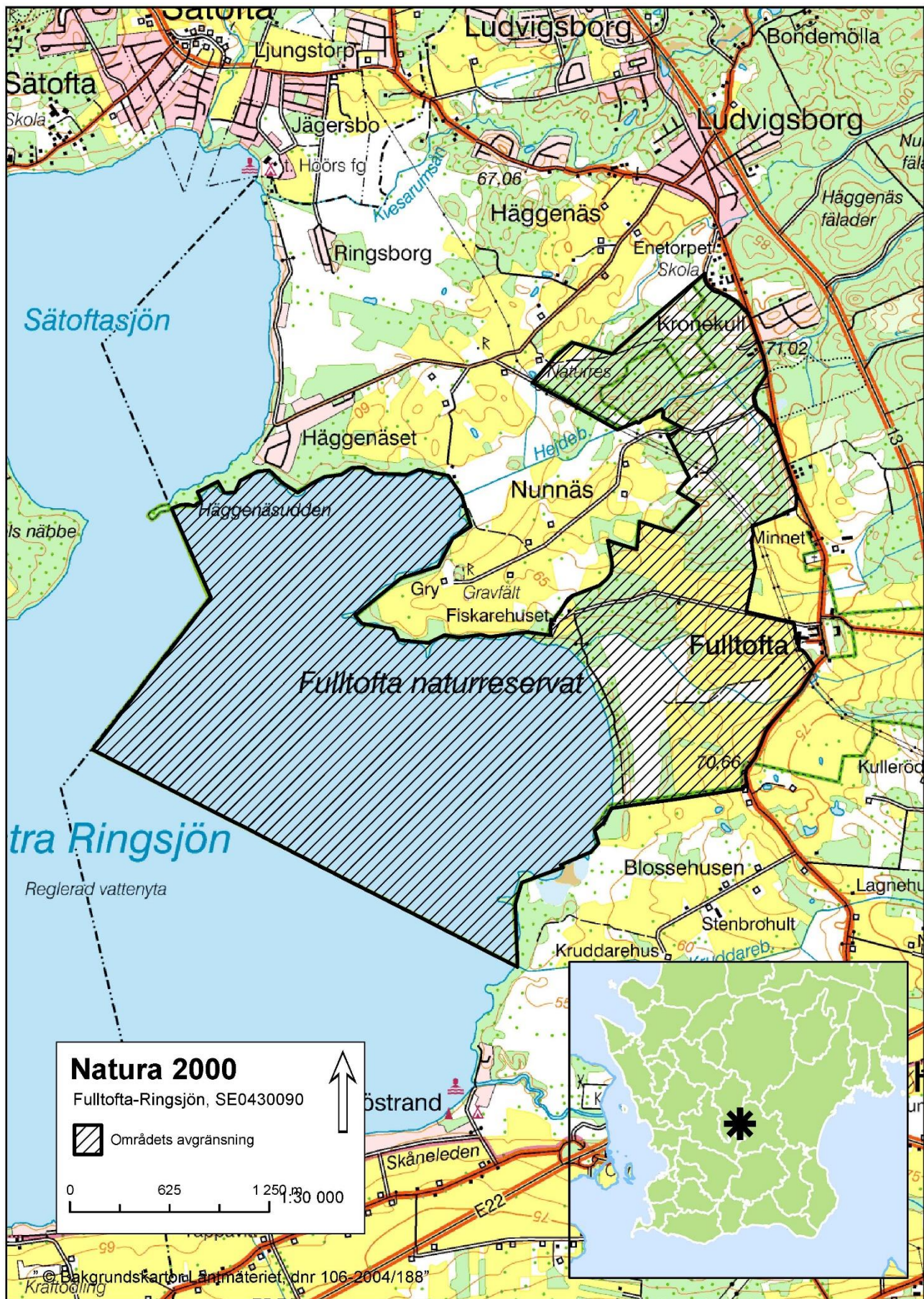
eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE FÅGELARTER ENLIGT NATURA 2000.....	9
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	11
Bevarandemål.....	12
HOT MOT NATURA 2000-ARTERNA.....	12
Skydd och bevarandeåtgärder.....	14
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	15
Restaureringsåtgärder.....	15
Löpande skötsel.....	16
Uppföljning.....	16
Arter enligt fågeldirektivet.....	16
REFERENSER.....	40

Översiktskarta

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Fulltofta-Ringsjön (SPA), SE0430090

Länsstyrelsen Skåne

Områdesbeskrivning

Fulltofta - Ringsjön (MS_CD: WA84415746 VISS EU_CD: SE619626-135565) ligger på Linderödsåsens sydsluttning NV om Hörby tätort och området sluttar ner mot Östra Ringsjön. Terrängen i norr är mer oregelbunden och kullig med större inslag av skogs- och hagmarker, speciellt är ek ett framträdande trädslag och här finns en stor del äldre, grova spärrgreniga träd. Till över 40 % består landskapet av jordbruksmark, dryga 30% består av skogsmark, 10 % består av öppen betesmark och 7 % utgörs av vatten. Bergarten i hela området utgörs av kvarts-fältpatrik sedimentär bergart (sandsten). Jordarterna domineras av sandig morän och i norr av isälvsediment. Små arealer med torv finns också.

Historik

Området är belägen på gränsen mellan risbygd och skogsbygd (nedre skogsbygd enligt Campbell 1928) och har därför präglats av ett från äldre tider härstammande omväxlande och mosaikartat odlingslandskap. Landskapet liknade risbygden i att det saknades skog på utmark. Skog fanns dock kvar på inägomarken, så kallad vångaskog. Det varierade landskapet har en lång kontinuitet vilket skapar förutsättningar för en rik biologisk mångfald. Söder om Ringsjön dominerar fullåkersbygden.

År 1883 genomfördes en vattensänkning av Ringsjön för att utöka odlingsarealen i området. Vattennivån sänktes då med 1,5 meter. Vid de grunda delarna av sjön, främst i Västra Ringsjön, torrlades stora områden. Detta fick stora konsekvenser för sjön som helhet.

Sjöarna

Ringsjöarna består av östra och västra Ringsjön som är förenade med varandra genom ett smalt sund vid Gamla Bo. Bukten i norra delen av östra Ringsjön kallas Sätöftasjön. Söder om Sätöftasjön ligger SPA-området Fulltofta-Ringsjön. Sjöarna är av slättsjötyp men saknar större vassbestånd. Stranden är oftast stenig. På stränderna finns arter som vattenfräne, vattenskräppa, ängsruta, nålsäv, gullstånds, vattenveronika, blomvass och pilblad. På badplatsen finns också vattenmynta, rödmålla, hampflockel och spjutskråp.

Sjön är från början naturligt eutrof men den har blivit mer och mer näringsrik via näringsläckage genom åren. Naturtypen heter Naturligt eutrof sjö (3150) men sjön klassas egentligen som hypertrof, dvs mycket näringsrik. Ringsjön har haft en rik undervattensvegetation tidigare, men kraftig övergödning har missgynnat den och istället dominerar idag planktonalger som blommar regelbundet. Denna algblomning hotar de vattenväxter som finns i sjön. Ål- och borstnate är idag de vanligaste växtarterna i sjön.

Sjön bedöms avvika stort från ett naturligt tillstånd och har ett lägre artantal och en högre näringsrikedom än den förväntade, Ringsjön är hårt drabbad av övergödning. Kvävehalterna och fosforhalterna i Östra Ringsjön är höga. Haltnivåerna är dock lägre under 2000-talet jämfört med delar av perioden 1970 - 1990-talen. Uppmätt periodmedelvärde för total-kväve är högt, 1,35 mg TN/L. Uppmätt, bedömt medelvärde för totalfosfor (TP) för perioden 2013 - 2017 är högt, 41,9 µg TP/L. TP halterna varierar men sett över hela mätperioden uppvisar halterna en tydlig nedgående trend. Sammantaget blir bedömningen av Östra Ringsjön att den ekologiska statusen höjs från dålig ekologisk status till otillfredsställande ekologisk status, på grund av sänkta halter. TP-halterna varierar men sett över hela mätperioden uppvisar halterna en tydligt nedgående trend. Totalfosfor koncentrationen behöver i medeltal fortsätta minska med ca 18 µg TP/L för att nå god status. Kvoten

kväve/fosfor (TN/TP) beskriver bland annat risken för algblooming och medelvärde för Östra Ringsjön ligger på 32 gånger (bör överstiga 30 gånger). Sjön har heller ingen försurningspåverkan. Siktdjupet i sjön uppgick i slutet av 1890-talet till 2 - 2,5 m. På 1940-talet var siktdjupet 1,5 - 2,5 m. På 1960 - 70-talen skedde kraftiga förändringar i sjön och övergödningen påbörjades. I och med jordbrukets modernisering skedde stora förändringar för Ringsjöområdet. Större, mer rationella gårdar, moderna jordbruksmaskiner och konstgödsel ledde till att t.ex. skördarna mångdubblades och produktiviteten höjdes. Samtidigt läckte gödsel från lantbrukarnas djurstallar ner i närliggande bäckar som mynnade i Ringsjön. Den förut näringsfattiga sjön blev allt näringsrikare med alg- och planktontillväxt som följd. Siktdjupet minskade snabbt till 0,5 - 1 meter. Tillsammans resulterade detta i att fisket försämrades. Framför allt ålfiskarna klagade över minskade fångster.

De grunda strandområdena som bildades vid sjösänkningen är viktiga för bottenfloran och de djur som lever där. Ljuset når ner till sjöbotten och skapar därmed en god miljö för många olika slags vattenväxter och djurplankton. Dessa blir i sin tur mat för fiskarna. De fiskarter som finns i Ringsjön är bl.a. abborre, gädda, braxen och ål. Siken som här kallas "Ringsjöns silver" har också fiskats flitigt. Sjön är reserv till Bolmen som drickvattensreserv. Efter ras i Bolmentunneln fick reservvattentäkten i Ringsjöverket tas i bruk våren 2009 – våren 2011.

Dagvatten från Ringsjökommunerna och avloppsvatten från bostäder i närheten av Ringsjön pumpades från början ut i sjön. Dessa utsläpp tillsammans med läckande gödning från skogs- och åkerbruk och djurstallar tillförde stora mängder närsalter i form av fosfor och kväve, vilket resulterade i massiv alg- och algtillväxt och algblooming sommartid. Den stora mängden plankton hindrade ljus för att tränga ner till botten och till vattenväxterna som därför dog. Plankton bidrog dessutom till minskad syresättning av botten-sedimenten på grund av förruttelseprocessens stora syreförbrukning. Mört och braxen hör till de arter som under sina första levnadsår huvudsakligen äter djurplankton. Just sådan småfisk blev vanlig. Den naturliga balansen var ohjälpligt rubbad. För att få balans i sjön måste en stor del av skräpfisken bort. Det man vill förbättra med reduktionsfisket är villkoren för bestånden av framför allt gös, gädda och abborre. Dessutom finns det i de båda Ringsjöarna och Sätöftasjön ett fint bestånd av braxen och en del ål. I sjön bedrivs yrkesfiske främst på gös och ål. Reduktionsfisket har bidragit till en art- och individrik snäckfauna. Hela 13 olika snäckarter noterades, bl a de ovanliga *Bithynia leachii*, *Gyraulus crista* och *Valvata piscinalis*.

Periodvis uppmätts höga halter av colibakterier, som gör sjön otjänlig för bad. Nya reningsverk var ett första steg att åtgärda dessa problem. Ringsjökommittén bildades 1980 av Ringsjökommunerna och Länsstyrelsen. Den blev ansvarig för det vidare restaurerings- och reningsarbetet och startade den stora jakten på föroreningarna. Utsläppen från 700 vanliga bostadshus och 400 lantbruk kartlades i detalj. De limnologiska institutionerna i Lund och Uppsala genomförde en omfattande undersökning av vatten, sediment, plankton och tillrinningen till sjön, där bland annat målet om en halvering av fosfortillförseln under 1980-talet sattes. Slutligen hade man en god bild av varifrån och hur näring tillfördes sjön. Stora resurser satsades på rening av de tusentals privata avloppen runt sjön. Förändrade brukningsmetoder minskade läckaget av gödning liksom en mer välplanerad och väldimensionerad spridning av gödning. Härigenom lyckades man minska näringstillförseln.

Invasiva främmande arter

Signalkräfta finns i sjön enligt VISS. Kalmus och vattenpest förekommer enligt Skånes flora. Den nyzeeländska tusensnäckan (*Potamopyrgus antipodarum*) påträffades i Ringsjön 2008 (Ekologgruppen, Pröjts 2010). Arten, som är spridd till Sverige på 1800-talet, är numera vanlig längs

Östersjöns kust. Den kan även leva i sötvatten. Den räknas som en främmande invasiv art som kan föröka sig snabbt och kan orsaka problem med undanträngning av andra arter eller att de sätter igen vattenfilter och ledningar.

Friluftsliv

Det går att vandra - och cykla - runt sjöarna idag. Vandringsleden utgår från parkeringsplatsen nedanför kyrkogården och slingrar sig utmed Ringsjön, där det finns en ny grillplats. Leden är tre kilometer lång och är en del av Höörs kommuns satsning på leder runt Ringsjön. Leden är ett samarbete mellan Länsstyrelsen Skåne, Stiftelsen Skånska landskap, Skogsstyrelsen och Höörs kommun. Deltagare från Skogsstyrelsen naturnära jobb har gjort en stor del av arbetet tillsammans med Länsstyrelsen Skåne. Vintertid kan Ringsjön även användas för skridskoåkning, pimpelfiske m.m. Sjöns stora värde som bad- och fiskevatten är avhängigt på vattenkvaliteten i sjön.

LIFE-projekt

Fulltofta är med i BushLife under åren 2014–2021 med syftet att förbättra bevarandestatus för 18 olika naturtyper, bl.a. i träd- och buskrika gräsmarker, och för fem arter: läderbagge, ekoxe, hasselmus, barbastell och törnskata. Åtgärder som görs inom projektet är bland annat röjning, luckhuggning och friställning av grova träd, men även veteranisering, uppsättning av mulmholkar samt plantering av buskar och träd.

Natura 2000-arter - Fåglar

Runt sjöarna finns ornitologiskt värdefulla och intressanta strandängar och skogspartier. Området är en viktig rastlokal för ett stort antal sjöfåglar under vår och höst. Under våren rastar fåglar som: sångsvan, mindre sångsvan, grågås, bläsgås, sädgås, skedand, stjärtand, snatterand, grönben, vigg, brunand, knipa, salskrake, storskrake och sothöna. I maj sträcker vitkindad gås, dvärgmås och prutgås över sjön. Under hösten rastar mindre sångsvan, en del vadare samt ett stort antal ruggande grågäss samt många arter av änder. I början av oktober kan man se dvärgmåsars regelbundet. Kring Ringsjön finns många häckande fåglar som fiskgjuse och fisktärna. Området används för övervintring av bl.a. havsörn, kungsörn, pilgrimsfalk och varfågel.

En omfattande inventering av Ringsjöns simfåglar har gjorts under åren 1968–2020 (Källander m.fl.). Medelsiktdjupet under denna tidsperiod på sommaren (jun-sep) har ökat signifikant från 0,8 m före biomanipuleringen (från 2004 och framåt) till 1,7 m efter. Ett ökat siktdjup medför bättre förutsättningar för makrofytutbredning och i Ringsjön har makrofyter ökat signifikant. Antalet sjöfåglar i en sjö är starkt kopplat till både siktdjup och makrofytäckning och detta har medfört att antalet rastande sjöfåglar ökat.

Reduktionsfisket bidrog till ökat siktdjup, ökad utbredning av undervattensväxter och en ökad tillgång på bottenfauna. De fåglar som generellt visar på en positiv effekt av reduktionsfisket är: knölsvan, skedand, sothöna, sångsvan, knipa, vigg och skäggdopping. De arter som är opåverkade av reduktionsfisket är: bläsand, gräsand, kricka och skarv. Inga arter har påverkats negativt av reduktionsfisket. I Ringsjön finns en signifikant skillnad mellan före och efter biomanipuleringen när det gäller brunand och visar tyvärr på en minskning i antal. Den senaste inventeringen visade på det högsta antalet brunänder sedan 2005, men det går givetvis inte att säga om detta är en början på en uppåtgående trend eller bara en del av en naturlig fluktuation.

Ingående fågelarter enligt Natura 2000

Följande tabell med utpekade fågelarter inom Natura 2000-området baseras på kunskap från den lokala fågelexperthen Mattias Persson (kommunornitolog Hörby kommun) samt inrapporterade fåglar i Artportalen 2020. Bevarandestatus indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) eller icke fullgod. Bevarandestatusen anses "gynnsam" när: 1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, 2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och 3. det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Tabell 1. De fågelarter som ligger till grund för SPA-området Fulltofta-Ringsjön. Arternas förekomstform anges liksom deras bevarandestatus inom området.

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Förekomstform	Bevarandestatus	
				Fullgod	Icke fullgod
A072	Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	Häckar i närheten, enstaka		X
A082	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	Rastande, vinter, enstaka		X
A081	Brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>	Häckar i omr. 1 par + 1 par nära Rastande	X	
A151	Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	Rastande, enstaka vår och höst		X
A177	Dvärgmåå	<i>Larus minutus</i>	Rastande, enstaka		X
A094	Fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	häckar i närheten, 8 par. Rastande,	X	
A193	Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Häckar i omr. 1 par Rastande,		X
A042	Fjällgås	<i>Anser erythropus</i>	Rastande, enstaka		X
A166	Grönbena	<i>Tringa glareola</i>	Rastande, enstaka vår och höst		X
A075	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rastande vinter 6-8 ex, häckning i närheten 1-2 par	X	
A229	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	häckar i omr. 1 par, rastande,	X	
A091	Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	Rastande i närheten, vinter, enstaka		X
A466	Kärrensäppa	<i>Calidris alpina</i>	Rastande, enstaka		X
A140	Ljungpipare	<i>Pluvialis apricaria</i>	Rastande, enstaka		X
A037	Mindre sångsvan	<i>Cygnus columbianus bewickii</i>	Rastande, 1-50-tals ex. viktig rastplats vår o höst	X	
A224	Nattskärre	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Häckar i närheten, 3 par Rastande i omr.	X	
A074	Röd glada	<i>Milvus milvus</i>	Häckar i området rastande vinter, 1-2 par	X	
A021	Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	Rastande, enstaka		X
A068	Salskrake	<i>Mergus albellus</i>	Rastande vinter, enstaka	X	
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>	Rastande, enstaka	X	
A190	Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	Rastande, enstaka		X
A132	Skärfläcka	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Rastande, enstaka		X
A001	Smålom	<i>Gavia stellata</i>	Rastande, enstaka	X	

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Förekomstform	Bevarandestatus	
				Fullgod	Icke fullgod
A195	Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	Rastande, enstaka		X
A236	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Häckande, 1 par	X	
A030	Svart stork	<i>Ciconia nigra</i>	Rastande, enstaka		X
A007	Svarthakedopping	<i>Podiceps auritus</i>	Rastande, enstaka	X	
A197	Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	Rastande, enstaka		X
A038	Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Häckar, enstaka, viktig rastplats vår och höst >100 ex.	X	
A127	Trana	<i>Grus grus</i>	Häckar i omr. 1 par + 1 par i närheten, rastande, enstaka		X
A246	Trädlärka	<i>Lullula arborea</i>	Rastande, enstaka		X
A338	Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	häckar i omr. 3par + 1-2par i närheten	X	
A031	Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	Häckar i området p g a storkhägnet och får ut ungar		X
A045	Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	Rastande, enstaka		X

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Fulltofta-Ringsjön är att bevara livsmiljön och att utbredningsområdet ska inte minska för de beskrivna fågelarterna i tabell 1. Livsmiljöerna präglas av bl.a. betesmarker, öppna betade strandängar, fuktängar och brynmiljöer med buskar och stränder i

anslutning till vatten, vassrika delar av sjön, ostörda vattenmiljöer av god kvalitet och ostörda skogsmiljöer. Varje art ska bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Gynnsam bevarandestatus innebär att artens population ska vara säkrad på lång sikt och att deras naturliga utbredningsområde inte minskar. Arternas behov ska tillgodoses i området vad gäller födotillgång och skydd. Vissa arter ska kunna häcka i området.

Motivering:

Natura 2000-området Fulltofta – Ringsjön (SPA) är viktigt för migrerande fåglar. Skogarna och strandängarna är de mest intressanta delarna av området ur en ornitologisk synvinkel. Östra Ringsjön är en del av en inlandsjö, den näst största sjön i Skåne, efter Ivösjön. Sjön är omgiven av lövskog, betande gräsmarker och buskrika marker. Dagvatten från Ringsjökommunerna och avloppsvatten från bostäder i närheten av Ringsjön pumpades från början ut i sjön. Dessa utsläpp tillsammans med läckande gödning från skogs- och åkerbruk och djurstallar tillförde stora mängder närsalter i form av fosfor och kväve, vilket resulterade i massiv alg tillväxt och algbloomning sommartid. För att återställa balansen i sjön krävs ett reduktionsfiske på så kallad skräpfisk som har gynnats av övergödningen. De arter man vill förbättra livsvillkoren för är främst gös, gädda och abborre. Dessutom finns det i de båda Ringsjöarna och Sättoftasjön även ett fint bestånd av braxen och en del ål.

Bevarandemål

Målet är att de ingående arterna i tabell 1 ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Arternas livsmiljöer ska finnas kvar eller öka sin areal så att fåglarnas behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses. Livsmiljöerna består av:

- betesmarker,
- öppna betade strandängar och öppna fuktängar
- brynmiljöer med buskar och stränder i anslutning till vatten,
- vassrika delar av sjön,
- ostörda vattenmiljöer av god kvalitet och med mycket insekter nära vattenytan,
- ostörda skogs- eller bergsområden,
- områden med strandbrinkar eller rotvältor i anslutning till vatten,
- grunda vegetationsrika vatten,
- mosaik av öppna marker, skogar och sjöar, gammal bland- eller lövskog med gott om död ved och gamla träd och inslag av kärr, myr, tjärnar, bäckar, åar och våtmarker, mindre skär, öar och grusrevlar, på låglänta, vegetationsfria stränder med sandstrand,
- sand- eller grusrevlar, skalgrusbankar eller ruderatmarker nära grunda fiskrika kustområden,
- torr och öppen skogsmark, hedmarker och hedartade hyggen med frötallar,
- sjöar där fiskförekomsten är reducerad.

Området ska undgå vidare exploatering. Träd och buskar får inte förkomma i sådan utsträckning att de påverkar prioriterade bevarandevärden negativt.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Hot mot Natura 2000-arterna

Nedan listas exempel på reella eller potentiella hot mot områdets bevarandevärden. Både sådana verksamheter eller åtgärder som typiskt sett kan förväntas påverka området och mer generellt

formulerade hot utgående från vad som kan motverka bevarandemålen som redovisas. Hoten som anges här påverkar alla eller de flesta av områdets arter. För vissa arter finns även mer specifika hot och de redovisas för varje art under rubriken ”Arter enligt fågeldirektivet”.

Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området.

De största riskerna för områdets Natura 2000-fågelarter är:

- Försämrad eller upphörd hävd av områdets betes- och slåttermarker gör att många fågelarter får minskad tillgång på lämpliga häcknings- eller födosöksomiljöer. Kravet på stora sammanhängande hävdade områden gör t.ex. att flera vadarfågelarter t.ex. brushane missgynnas av dålig eller upphörd hävd.
- Igenväxning av sly och träd är ett hot såväl vid sjön som i fåll- och ägo gränser pga att de utgör spaningsplatser för kråk- och rovfåglar. Kraftledningar utgör också spaningsplatser för kråk- och rovfåglar vilket missgynnar vadare och stör landskapsbilden. Vissa arter som höksångare och törnskata lever i miljöer som är lite igenväxta men de får inte bli för mycket igenväxta. Kravet på stora sammanhängande områden gör att brushane missgynnas av igenväxning, t.ex. som en följd av avtagande eller upphörande bete eller slåtter.
- Brist på insektsrika biotoper vilka utgör en viktig födokälla för flera fågelarter. En brist på blommande växter minskar antalet insekter i området vilket påverkar de insektsätande fågelarterna negativt.
- Igenväxning av sjöytan på grund hög näringsstatus i vattnet med grumling och försurning av vattenområden som följd.
- Försämrade förutsättningar för undervattensvegetation och evertebrater på grund av vattenkvalitetspåverkan (humus, grumlighet, eutrofierande ämnen mm)
- Exploatering av häcknings-, vilo- eller födosöksområden genom att ta mark eller vatten – d.v.s. habitat- i anspråk för anläggningar, byggnader eller mänskliga aktiviteter inklusive friluftsliv både i och i närheten av Natura 2000-området. Mänskliga aktiviteter (rörelse, ljud, ljus) kan också vara störande eller skrämmande och därmed göra att fåglar varken nyttjar området där aktiviteten sker eller ett påverkansområde runt omkring detta. Vindkraftverk och kraftledningar utgör ett hot mot vissa fåglar som kan förolyckas vid kollision med dessa. Med ökande friluftsliv, kan speciellt kanotning och fritidsfiske lokalt vara ett störningsmoment under perioden då t.ex. salskrakens ungar är små. Skräntärnan är extra känslig för störningar under ruvningstiden och kan överge sin häckplats om den blir störd.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. regleringar av vattendrag, utdikningar, markavvattning, eller uppodling av marker är negativt för många fågelarter. Dikning eller torrläggning som påverkar de limniska miljöerna negativt. Omfattande skogsdikning som lett till att många områden med lågproduktiva skogliga impediment omvandlats till täta produktionsbestånd. Vattenståndsvariationer till följd av reglering kan omintetgöra eller försena häckningen för vissa fåglar, vilket i sin tur ökar risken för mänskliga störningar.
- Tillgången på lämpliga boplatser /bristen på lämpligt botråd.
- Rovdjurs (räv, mink, kråkfåglar, brun kärrhök m.fl.) predation på ägg och ungar. Rastande och häckande fåglar kan även skrämmas bort om ett rovdjur – t.ex. lösspringande hund - befinner sig i området. Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken. Ökad predation av trutar och kråkfåglar.
- ”Nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedel påverkar organismerna i havsmiljön. Eftersom arten salskrake

vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal platser kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten.

- Förföljelse av rovfåglar som fortfarande förekommer t.ex. äggsamlare.
- Rotvärtor, brinkar and andra naturliga boplatsmiljöer åtgärdas eller jämnas ut
- All skuggande vegetation (träd och buskar) längs med vattendrag tas bort
- Blyförgiftning, Höga halter av kvicksilver har uppmätts i lomägg från Västsverige och ett samband med häckning i försurningspåverkade sjöar kan inte uteslutas.
- Negativa förändringar i form av gradvis allt tätare bestånd, en kraftigt ökad andel gran på tallens och lövskogens bekostnad
- Ett modernt skogsbruk utgör det största hotet för t. ex. spillkråka, med korta omloppstider och täta, homogena ungskogar. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nytillskottet är mycket begränsat.
- Dödligheten bland vuxna lommar har sannolikt ökat genom användandet av nylonnät för fiske.
- Svarthakedoppingen har stora svårigheter att reproducera sig med lyckat resultat i småvatten där fisk planteras in (p.g.a. näringskonkurrens).
- Utsättning av främmande växt- och djurarter i vattendraget samt spridning av främmande invasiva arter.
- Förorening av sjön (främst oljeutsläpp)
- Bifångst i fiskeredskap inom övervintringslokaler

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av fågeldirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området

ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådas med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Exempel är åtgärder så som slyuppsdragning eller markberedning.

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Skydd och reglering

I området finns också två Natura 2000-område för art- och habitatdirektivet – Fulltofta SE0430100 och Östra Fulltoftaområdet SE0430166. Området är naturreservat sedan 1971 men den norra delen blev beslutad som naturreservat 1977. I naturreservatet Fulltofta- Häggenäs finns förbud mot avverkning av barr och plantering men ej mot gödsling. Man får ej omföra betesmark till åker. Nästan all betesmark har miljöstöd med särskilda värden som reglerar gödsling m.m. De delar som är utanför miljöstödet är de som har trädvärden men betas som t.ex. trädklädd betesmark (9070). I naturreservatet Fulltofta gård får man ej kalavverka skog eller så och plantera samt att plantera på öppen mark men det saknas föreskrift om gödsling.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är tillräckligt reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Att gynna de grova och gamla träden genom frihuggning omkring dem så att mer ljus når stammen, och ta fram ersättningsträd utgör de prioriterade bevarandeåtgärderna i området. Dessa åtgärder gynnar flera fågelarter men även vedlevande insekter som t.ex. läderbagge. Äldre träd, lämpliga för boplacering till fiskgjuse, bör medvetet sparas. Likaså bör boplattformar sättas upp. Död ved i alla former sparas. Asp eller döende träd sparas för spillkråkans skull. Sumpgranskog, vilka i allmänhet har en lång kontinuitet och består av olikåldriga träd, ska lämnas intakta.

Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning ske nära boplatsen för kungsörn. Vid slutavverkning bör en skyddszon runt boplatsen lämnas kvar. För att kommande generationer av havsörnar ska klara sig behöver ett betydligt större antal grova evighetsträd sparas vid avverkningar.

Betesmarkerna växer igen med björnbär och dessa behöver röjas bort regelbundet. Nattskärran gynnas av bortröjning av lövuppslag och gallring så att skogen inte blir för tät och fuktig. För att skapa jordblottor och lämpliga boplatser behövs markberedning och bekämpning av t.ex. kruståtel.

Restaureringsåtgärder

Regleringar av vattenståndet i reglerade vatten bör utformas så att nivåförändringarna från senare delen av april till början av juli blir små. Särskilt viktigt är att vattennivån inte stiger (ökning högst fem cm), eller faller kraftigt (minskning högst 30 cm) under ruvningsperioden (1maj-20 juni).

Löpande skötsel

Betesmarkerna måste betas bättre och björnbär röjas bort regelbundet. För nattskärrans bevarande behövs bortröjning av lövuppslag och gallring för att förhindra att skogen ska bli för tät och fuktig. För att skapa jordblottor och lämpliga boplatser krävs det i många fall markberedning och bekämpning av kruståteluppslag.

Begränsning av bopredatorer såsom trutar och kråkfåglar i häckningsområden kan behövas. Bevarande av fiskars uppväxtområden och tillgodoser flera fågelarter en riklig födotillgång. Det är vidare viktigt att småtärnans fiskevatten hålls fria från utsläpp av kemikalier.

Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet ske närmare än 500 m från boplatserna för kungsörn. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare än 500 m. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 m runt boplatserna lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpligt boträd för kommande generationer av havsörnar behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan idag.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Arter enligt fågeldirektivet

Bivråk, *Pernis apivorus* - A072

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bivråken häckar vid Fulltofta- Ringsjön. I södra Sverige är bivråkens optimala miljö ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av en sjö eller något vattendrag. Förekomsten av äldre och luckrika skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och med ett stort inslag av bryn gynnar förekomsten av getingar vars larver bivråken föder upp sina ungar med. Under försommaren är förekomst av äldre lövträdsrik skog, fuktskog, kärr och andra våtmarker fördelaktigt för arten då äldre fåglar under denna årstid ofta livnär sig på småfågelungar, grodor, humlelarver och puppor. Arten var tidigare rödlistad NT (Nära hotad) men anses nu vara livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att bivråken ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Bivråkens livsmiljö för födosök med betesmarker och brynmiljöer ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Brist på insektsrika biotoper med många sociala bi- och getingsamhällen.

Artspecifika bevarandeåtgärder

För arten är det viktigt att utföra åtgärder som bevarar mosaiken med lövskog/lövsumpskog, strandsnårskogar med sälg och öppna hävdade områden.

Blå kärrhök, *Circus cyaneus* - A082

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Blå kärrhök häckar numera enbart i norra Sverige men rastar i området både höst, vinter och vår. Förutsatt att födotillgången är god kan blå kärrhöken häcka framgångsrikt i öppen mark av sinsemellan mycket olika karaktär. Boet byggs alltid på marken i lågvuxen, tät vegetation; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar men även i vassjöar samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Artens utbredning och status i Sverige är ofullständigt känd. Det i stort sett totala försvinnandet från Syd- och Mellansverige under 1960-talet faller väl in i tiden för kvicksilverkatastrofen som drabbade en mängd fågelarter knutna till jordbrukslandskapet. Blå kärrhöken har dock, i motsats till ett flertal andra drabbade arter, inte återhämtat sina positioner i södra Sverige trots en förbättrad biocidsituation. Ett mindre antal fåglar övervintrar. Arten är rödlistad NT (Nära hotad).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att blå kärrhök ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Den blå kärrhökens livsmiljö öppna fuktängar ska finnas kvar eller öka sin areal så att den blå kärrhökens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ingen hotbild bedöms föreligga i området. På sikt bör större inventeringsinsatser och viss forskning rörande blå kärrhökens ekologi ske.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma.

Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* - A081

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brun kärrhök häckar i området. Den är starkt knuten till vassrika eutrofa vattenområden och behöver en rik tillgång på vass för att bygga sitt bo i. Brun kärrhök jagar fågelungar, smågnagare och ibland även fisk och ägg. Jaktutflykter över åker- och ängsmark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatser. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska finnas i området men den har ett krav på häckningsmiljö som inte är förenligt med andra prioriterade arter. Arten ska kunna fortsätta häcka i området och det ska finnas delar med vassrika eutrofa vattenområden .

Artspecifika hot

Ur en nationell synvinkel finns inget direkt hot mot beståndet. Minskad tillgång på bladvass kan försämra artens möjligheter att hitta bra boplatser.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arten har delvis andra krav på livsmiljö än de arter som prioriteras i detta Natura 2000-område. Inga särskilda åtgärder bedöms därför kunna utföras för den. Ny kunskap kan göra att särskilda åtgärder behövs utföras.

Brushane, *Calidris pugnax* - A151

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushane rastar regelbundet i området under flyttningen och har ända in i sen tid haft en fast häckpopulation på de beteshävdade strandängarna vid Isternäset. Numera är det osäkert om arten är årligen häckande. Brushanen häckar på betade strandängar och sankområden samt på starrmyrar i taiga och lågalpin tundramiljö. Inom den nordliga förekomsten från Dalarna och norrut finns goda häckbestånd. Minskad hävd av fuktiga ängsmarker har inneburit att endast små spillror återstår av de häckande populationerna i Nederländerna, Storbritannien, Danmark och södra Sverige. Arten är lekande, dvs. hanarna samlas på traditionella spelplatser och tar ingen del i bobyggande, ruvning eller ungomvårdnad. På södra Sveriges strandängar tar trutar en stor andel av ungarna. Flertalet svenska brushanar övervintrar i Västafrika. Arten är rödlistad som VU (Sårbar).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att brushanen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Brushanens livsmiljö på betade strandängar ska finnas kvar eller öka sin areal så att brushanens behov av spelplatser, häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Förekommer i mycket små antal på välhävdade strandängar i södra Sverige. Antalet är litet och risken är stor för att arten kommer att försvinna helt om ett antal år.

Brushanen behöver stora områden, öppna och delvis fuktiga marker, med medelhög gräs- och starrvegetation för sin häckning. Såväl minskad som alltför omfattande hävd missgynnar arten kraftigt, i synnerhet som vuxna individer är extremt ortstrogna även inom häckningsområden. Brushanen påbörjar sin häckning sent jämfört med andra vadare och tidig slätter eller betespåsläpp kan därför påverka arten negativt.

Artspecifika bevarandeåtgärder

När det gäller det häckande beståndet krävs fortsatt god hävd på de lokaler som hyser eller har hyst arten under senare år. I övrigt utgör de hävdade strandängarna rastmiljöer. Hanarna etablerar gärna spelplatser på låga kullar eller åsar omgivna av lämpligt häckningshabitat. Vid restaurering av våtmarker kan schaktmassor utnyttjas för att anlägga lämpliga spelplatser, vilket också innebär att man får torrare miljöer insprängt i den fuktiga ängsmarken.

Dvärgmå, *Larus minutus* – A177

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Dvärgmåsen är sällsynt i Sverige, och häckar vid träsksjöar, kärr och grunda havsvikar samt lokalt på mindre skär längs kusten. Den är utbredd i första hand i Väster- och Norrbotten, men lokalt finns den även i lappmarkerna och i södra Sverige. Bildar ofta kolonier. Beståndet av arten har ökat med 2000 - 3400 % de senaste 30 åren, men har varit stabil de senaste 10 åren. Dvärgmåsens huvudsakliga föda är insekter som fångas på vattenytan eller i luften.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Dvärgmåsens rastplatser med ostörda vattenmiljöer av god kvalitet och mycket insekter nära vattenytan ska finnas kvar eller öka sin areal så att dvärgmåsens behov av rastplats och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Dikning eller torrläggning som påverkar de limniska miljöer arten är beroende av negativt. Negativ påverkan på insektsfaunan, t.ex. pga. användning av insektsbekämpningsmedel.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma.

Fiskgjuse, *Pandion haliaetus* - A094

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskgjusen häckar i anslutning till vatten över större delen av landet, liksom i Fulltofta-Ringsjöområdet. Området nyttjas för att rasta i samt som födosöksområde under häckningstiden april-september. De bygger vanligen sitt stora risbo i toppen av en plattkronad, kraftig tall med utsikt över omgivningen. En majoritet av boplatserna påträffas i anslutning till sjö, vattendrag eller kust. De lever enbart av fisk och är därför beroende av tillgång till öppet vatten. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att fiskgjusen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Fiskgjusens livsmiljö i anslutning till vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att fiskgjusens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Tillgången på lämpliga boplatser är begränsande. Grumling och försurning av vattenområden och mänsklig störning av arten är andra hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Äldre träd, lämpliga för boplacering, bör medvetet sparas. Likaså bör boplattformar sättas upp.

Fisktärna, *Sterna hirundo* - A193

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan häckar över hela landet, så även i Fulltofta -Ringsjön-området och är något av en opportunist när det gäller valet av boplatser. Den häckar vid insjöar och dammar likväl som i kustområden men även i hamn- och industriområden. De häckar som enstaka par eller i små kolonier. Fisktärnor kan röra sig långt bort från sina häckningsplatser för att leta föda. Arten har ökat de senaste 30 åren och är stabil över den senaste tioårsperioden. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att fisktärna ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Fisktärnans livsmiljöer bestående av kuster och på öar och även som här vid lämpliga insjöar ska finnas kvar eller öka sin areal så att fisktärnans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Båttrafik och friluftsliv kan medföra störningar under häckning. Dålig hävd och igenväxning liksom dikning och torrläggning av våtmarker kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Rovdjur, som mink, kan leda till att kolonier försvinner. Minskad konnektivitet genom exploatering av viktiga häckningsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Fjällgås *Anser erythropus* - A042

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fjällgåsen förekommer idag ytterst fåtaligt i de nordligaste delarna av Fennoskandia. Häckningsområdet har alltsedan 1940-talet successivt minskat och den nuvarande utbredningen är begränsad till ett område i svenska Lappland (där förstärkning av beståndet skett genom utsättning) och ett i norska Finnmark. Eventuellt kan häckning tillfälligt ske utanför dessa områden. Antalet häckande par i Sverige uppskattas för närvarande (2011) till 15-25 par och har under senaste decenniet ökat långsamt.

I vinterkvarteren i Holland rapporteras att fjällgässen företrädesvis håller till på fuktiga betesmarker. Fjällgäss som har ungar ruggar sina vingpennor under ungarnas uppväxttid och återfår flygförmågan strax innan ungarna blir flygga. Gäss utan ungar söker sig till särskilda ruggningslokaler, som kan ligga nära eller långt från häckningsområdet. En sådan lokal har nyligen upptäckts i Lappland (2011) och dessutom frekventeras sedan länge en lokal i Hälsingland. Sannolikt finns flera lokaler. De svenska fjällgässen anländer i början av april till rastplatserna i Mellansverige och södra Norrland. Hur intensivt rastlokalerna närmast nedanför fjällen utnyttjas tycks bero på rådande vattenstånd på lokalerna, på snöförhållandena i häckningsområdet och möjligen gässens kondition när de anländer.

Fjällgässen företar sonderande flygturer upp till häckningsområdet för att inspektera häckningsplatserna så att häckning kan starta så snart förutsättningarna är de rätta. De lämnar häckningsområdet i slutet av augusti, rastar numera en längre tid på lokaler i södra Norrland och Mellansverige och anträder flyttningen till vinterkvarteren i Holland i månadskiftet september/oktober, troligen efter en non-stopflygning.

Fjällgås är rödlistad som CR Akut hotad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Fjällgåsens rastplatser med fuktängar ska finnas kvar eller öka sin areal så att artens behov av rastplats och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Största orsaken till världspopulationens kraftiga minskning beror förmodligen på förändringar och nya hot utmed flyttvägarna och på övervintringslokalerna. Bland annat har jakten av fjällgåsen spelat en stor roll i detta, även efter att arten fått skyddsstatus, eftersom ett stort antal skjuts på grund av svårigheten att särskilja dem ifrån den vanligare bläsgåsen.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga åtgärder behövs göras i dagsläget på rastplatser för fjällgås.

Grönbenan, *Tringa glareola* – A166

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenan häckar på myrar, sankar sjö- och älvstränder. Grönbenan är en utpräglad flyttfågel som häckar från norra Europa till östra Asien. Den övervintrar i södra Afrika, södra och sydöstra Asien och i Australien. Under flytten uppträder den ofta i mindre flockar vid våtmarker och kustområden. Grönbenan livnär sig mestadels på insekter och ryggradslösa djur, som den fångar genom att picka med näbben i grunt vatten eller i lerig jord.

Boet, som ofta är en uppskrapad grop direkt på marken, placeras i tät vegetation, eller uppe på en grästuva, i närheten av vatten. Det förekommer att den, precis som skogssnäppan, placeras sitt bo i träd i ett övergivet fågelbo. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att grönbenan ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Grönbenans livsmiljö i anslutning till vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att grönbenans behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Dikning/torrläggning (Viss negativ effekt) utgör ett hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma.

Havsörn, *Haliaeetus albicilla* - A075

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, och vattenmagasin). Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor. De bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år. Arten är rödlistad som NT (Nära hotad)

Artspecifika bevarandemål

Målet är att havsörnen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Havsörnens livsmiljö i anslutning till vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att havsörnens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Det finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedel påverkar organismerna i havsmiljön. Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc.

Ökad tillgänglighet och störningar vid bona (nya skogsbilvägar och andra vägar, fler fritidsbåtar, snöskotrar, ökat friluftsliv, det fria fisket i fjällen etc.). Illegal förföljelse som fortfarande förekommer. Ett högst tänkbart framtida hot är bristen på lämpligt botråd.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Boplats för havsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande.

Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet ske närmare än 500 m från boplatsen. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare bon än 500 m. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 m runt boplatsen lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpligt botråd för kommande generationer av havsörnar behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan idag.

Kungsfiskare, *Alcedo atthis* - A229

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kungsfiskare som häckar inom området Fulltofta -Ringsjön, är beroende av åar och bäckar med lummig strandvegetation, samt tillgång på lodräta strandbrinkar för sitt bobygge. Boet grävs normalt ut i en strandbrink som kan bestå av sand, mo, lera eller jord. Det finns också observationer av kungsfåglar som häckar i rotvältor i anslutning till vatten. Födan är fisk som fångas genom störtdykning från fiskeplatser på utskjutande grenar. Vattendragen ska vara stillastående eller långsamt rinnande. Kungsfiskare flyttar under vintern söderut i Europa. Arten är rödlistad VU (Sårbar).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att kungsfiskare ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Kungsfiskarens livsmiljö med strandbrinkar eller rotvältor i anslutning till vatten och födosökmiljöer med lugnt rinnande vatten och skuggande vegetation i strandkanterna ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Artspecifika hot är att rotvältor, brinkar and andra naturliga boplatsmiljöer åtgärdas eller jämnas ut, samt att all skuggande vegetation (träd och buskar) längs med vattendrag tas bort så att kungsfågarna saknar bra fiskeplatser.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Det är viktigt att strandbrinkar och/eller rotvältor som finns längs med vattendrag sparas så att det ska finnas lämpliga häckningsplatser i området.

Kungsörn, *Aquila chrysaetos* - A091

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kungsörnen häckar i många olika typer av miljöer, såväl i bergstrakter som i skog. Den föredrar områden med låg störningsfrekvens från människor och undviker därför att häcka nära bebyggda områden. Artens hemområde varierar mellan 75–200 km² beroende på bytestillgång. Ofta bygger kungsörnen bo i klippor och bergsbranter. I områden där sådana miljöer saknas är arten hänvisad till att bygga i träd med grova sidogrenar – oftast i kraftiga tallar > 200 år. Födan utgörs av små och medelstora däggdjur och fåglar, men kan också i viss mån utgöras av kadaver. Arten är rödlistad som NT (nära hotad).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att kungsörn ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Kungsörnens livsmiljö för häckning med ostörda skogs- eller bergsområden ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses. I området ska det finnas grova träd som lämpar sig väl för arten att häcka i. Mänsklig störning i området som påverkar arten ska vara låg, och inte förekomma alls nära kungsörnsbon.

Artspecifika hot

Förföljelse, minskad tillgång till gammelträd för bobygge och störningar från friluftsliv medverkar till hotbilden mot kungsörnen. Kraftledningarna och blyförgiftning är också konstaterade hot mot arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

För att öka antalet överlevande ungfåglar kan utfodring ske under vintertid, och konstgjorda bon för att underlätta häckning kan placeras ut. All form av ammunition med bly bör vid jakt förbjudas i områden med kungsörn. Om kraftledningarna finns i ett område med kungsörn bör kraftledningarna (och all utrustning kopplad till dessa) snarast få alla anslutningar isolerade (om de inte redan är det) för att förhindra att fåglarna dödas av strömgenomgång.

Kärrensnäppa, *Calidris alpina* – A149

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kärrensnäppan är en av de vanligaste vadararterna och används ofta som referens vid bestämning av de andra *Calidris*-arterna. Kärrensnäppan häckar cirkumpolärt i arktiska och subarktiska områden. De fåglar som häckar i norra Europa och Asien är långtflyttande flyttfåglar som övervintrar huvudsakligen i Afrika, Sydeuropa och sydöstra Asien. De fåglar som häckar i Alaska och norra Kanada flyttar till Stilla havets och Atlantens kuster i Nordamerika I Skandinavien förekommer två underarter: i fjällkedjan och österut i den lågarktiska zonen finns nominatformen *alpina*, medan den sydliga formen *schinzii* uppträder vid kusten och vid insjöar i södra Skandinavien. Den sydliga kärrensnäppan förekommer dessutom på sydöstra Grönland (sällsynt), på Island (talrikt), på Färöarna (sällsynt), i de norra och västra delarna av de Brittiska öarna (lokalt allmänt), i sydvästra Norge (sällsynt), vid den tyska och polska Östersjökusten (mycket sällsynt), i de Baltiska länderna (mycket sällsynt i Litauen och Lettland, mera allmänt i Estland), i sydvästra och västra Finland (sällsynt) och i den inre, ryska delen av Finska viken (mycket sällsynt). I Danmark häckar den sydliga kärrensnäppan främst på Jylland (totalt 175 par 2011). Det totala "baltiska" beståndet (Östersjöländerna och Danmark) beräknades år 2011 till endast 500-640 par. Under 1990-talet har den sydliga kärrensnäppan försvunnit från nordvästra Tyskland, Holland och Belgien (endast tillfällig häckare). Sentida DNA-studier har visat att den sydliga kärrensnäppan är genetiskt skild från flera av de andra underarterna. De olika populationerna av sydlig kärrensnäppa uppvisar också en viss genetisk differentiering; t.ex. är den baltiska populationen skild från det mycket större beståndet på Island. Den sydliga kärrensnäppan var tidigare allmän i södra Sverige, men formen har under de senaste 60 åren minskat kraftigt i antal. År 2007 var endast 34 lokaler med revirhävande kärrensnäppor kända i landet och dessa var i stor utsträckning geografiskt isolerade från varandra. År 2000 beräknades det svenska beståndet uppgå till cirka 260 par, varav 75 par i Skåne, Kärrensnäppan är mycket sällskaplig på vintern och bildar ibland stora flockar vid stränder. Man kan också se stora grupper flyga tillsammans under flyttningen eller i vinterområdet. Kärrensnäppan livnär sig genom att plocka smådjur som insekter, maskar och blötdjur i vattenytan vid stranden. Dess näbbspets är mycket känslig vilket ger dem möjlighet att finna föda begravd i sanden som de på ett karaktäristiskt vis söker efter genom rastlöst springande uppblandat med att de sticker ned näbben i sanden. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att kärrensnäppa ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Kärrensnäppans livsmiljö för rastning och födosök vid stranden ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Inga hot föreligger för arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga specifika bevarandeåtgärder krävs.

Ljungpipare, *Pluvialis aplicaria* - A140

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ljungpipare rastar regelbundet i området under augusti-november. Ljungpipare födosöker på tundra och stränder, vilket även kan ske månupplysta nätter. De lever av insekter, kräftdjur och snäckor men även bär. Arten kräver stora, sammanhängande öppna områden. Om arealen sammanhängande öppen mark, med låg och gärna något gles växtlighet, understiger 15 ha är arten mycket sällsynt. Mycket tyder på att ljungpiparen är utgången som häckfågel i Skåne. Under övervintringen uppehåller sig arten i öppna jordbruksområden. Arten är ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att ljungpiparen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Kärrsnäppans livsmiljö för rastning och födosök vid stränder ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Igenväxning av öppna områden, dikning, fragmentering av öppna marker.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Röjning och hävd genom bete skulle eventuellt kunna skapa möjliga häckningsplatser.

Mindre sångsvan, *Cygnus columbianus* – A037

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Mindre sångsvan är den minsta holarktiska svanen. Den mäter 115–150 centimeter på längden. Till utseendet liknar den sångsvanen. I adult dräkt har den en helvit fjäderdräkt, svarta ben och gul näbbrot. Den är dock mindre, har kortare hals och har en rundare kroppsform. Näbben är färgad svart mot spetsen. Hela häckningsområdet ligger i norra Ryssland. På hösten flyttar dessa fåglar över Vita havet och Östersjön söderut och övervintrar vid Nordsjöns kuster, i England och Irland. Mindre sångsvan livnär sig av vattenväxter och gräs. När ungarna matas spelar i början också insekter en viktig roll. Utanför häckningstiden är mindre sångsvanen mycket sällskaplig, men under häckningen avgränsar de sina revir.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att mindre sångsvan ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Den mindre sångsvanens livsmiljö för rastning och födosök i grunda vegetationsrika vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Arten har ett stort utbredningsområde och en stor population med stabil utveckling. Utifrån dessa kriterier kategoriserar IUCN arten som livskraftig (LC). Ingen hotbild finns för närvarande.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av sångsvanar och andra andfåglar. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra svanarna, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Nattskärria - *Caprimulgus europaeus* (A224)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Nattskärria som häckar i området Fulltofta-Ringsjön, är den enda nordeuropeiska representanten för en stor grupp av nattaktiva, insektsätande fåglar. Dagtid sitter nattskärria inaktiv och förlitar sig på sin kamouflagefärgade dräkt för att undgå upptäckt. Nattskärria är under häckning och näringssök hänvisad till öppna eller glest trädbeväxta miljöer. Inom huvuddelen av det svenska utbredningsområdet är gles talldominerad skog och hyggen (>2 ha) de dominerade häckningsbiotoperna. Uppskattningsvis finns mer än 90 % av det samlade beståndet i den typen av miljöer. De bästa reviren finns i områden med varierat landskap och gynnsamt lokalklimat, ofta i gles hedtallskog eller hällmarkstallskog men i sydligaste Sverige finns en betydande del av beståndet (ca 50 %) i löv- och blandskog. Nattskärria anländer till Sverige i slutet av maj eller i början av juni. Nattskärriorna lämnar landet redan i augusti-september. Nattskärria har liksom tornseglaren ett mycket stort gap.

Födan utgörs främst av nattaktiva fjärilar, skalbaggar, tvåvingar och andra insekter - nattskärria är opportunist och utnyttjar de mest talrika bytesdjuren. Nattskärria kan födosöka i många olika miljöer, t.o.m. över öppet vatten och öppna ängsmarker. Nattskärria är en långdistansflyttare som övervintrar i Afrika söder om Sahara.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att nattskärria ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Nattskärrias livsmiljö bestående av öppna eller glest trädbeväxta miljöer ska finnas kvar eller öka sin areal så att trädlärkans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

I skogslandskapet handlar hoten mot nattskärria om negativa förändringar i form av gradvis allt tätare bestånd, en kraftigt ökad andel gran på tallens och lövskogens bekostnad samt omfattande skogsdikning som lett till att många områden med lågproduktiva skogliga impediment omvandlats till täta produktionsbestånd. Som en viss ersättning för forna tiders öppna skog har vi fått det storskaliga införandet av kalhyggesbruket (med eller utan lämnade överståndare) som skapat viktiga, om än relativt kortlivade, ersättningsmiljöer för nattskärria och flera andra arter, i form av hyggen och unga planteringar. Hyggen utnyttjas normalt 7-10 år efter avverkning, d.v.s. fram tills det att plantorna vuxit sig så stora att marken helt skuggas ut. I takt med att variationen och småmiljöerna i landskapet försvinner blir det allt svårare för nattskärria. Möjligheterna att opportunistiskt utnyttja svärmande insekter i olika miljöer är så gott som helt borta i dagens ensartade skogslandskap.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Det innebär bortröjning av lövuppslag och gallring för att förhindra att skogen ska bli för tät och fuktig. För att skapa jordblottor och lämpliga boplatser krävs det i många fall markberedning och bekämpning av kruståteluppslag. Det kan även innebära en aktiv landskapsplanering av skogsbruksåtgärderna för att få en rotation av kalhyggen, tallplanteringar och uppväxande skog av olika ålder och med olika beståndstäthet över större områden. Dogmen om fri utveckling inom naturvården i skogen är ett direkt hot mot nattskärnan.

Röd glada, *Milvus milvus* - A074

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Röd glada häckar gärna i omväxlande landskap med mosaik av öppna marker och skogar och de har en förkärlek till att häcka nära sjöar. I Natura 2000-området häckar några par i dungar och kanten av skogspartier i och i anslutning till området. Den har brett och varierat födoval. Området utnyttjas för födosök under hela året. Rödgladan drar mycket starkt nytta av jordbruksaktiviteter som vallslåtter och skörd, och jagar ofta över traktorerna. Äldre fåglar är till stor del stannfåglar, medan majoriteten av ungfågeln flyttar mot sydväst och övervintringsområden i främst Frankrike. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att röd glada ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Den röda gladans livsmiljö med omväxlande landskap med mosaik av öppna marker, skogar och sjöar ska finnas kvar eller öka sin areal så att den röda kärrhökens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

För närvarande finns goda bestånd av arten i landet och då framför allt i Skåne, liksom på Kristianstadssläätten. För närvarande verkar förändringarna i markanvändning gynna rödgladan i Sverige. Rödgladan hör till de arter som ibland förolyckas i vindkraftverk, kraftledningarna.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga speciella åtgärder krävs för närvarande men kända bon bör rapporteras så de kan uppmärksammas vid till exempel avverkningsanmälningar.

Rördrom, *Botaurus stellaris* - A021

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördrommen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd (1-10 ha) och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Den lever undagömt i vassarna men fiskar gärna i glesare vegetation intill kanaler eller i vassens ytterområden. Hanarna bildar revir i vassområden, och försvaras sedan dessa revir från inkräktande andra hanar. Rördrommen flyttar huvudsakligen till Västeuropa under vintern, men enstaka fåglar övervintrar regelbundet i Skåne. Arten är rödlistad NT (Nära hotad).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att rördrom ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Rördrommens livsmiljö med täta vassbestånd och födosöksmiljöer med glesare vassbestånd och goda fiskemiljöer ska finnas kvar eller öka sin areal så att rördrommens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Minskad förekomst av bladvass. Gammal bladvass kan utgöra bristvara under vissa år på grund av isrörelser i samband med eller efter isläggning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Det är viktigt att regelmässigt följa förekomsten av bladvass och att vara restriktiv med kommersiell vasstäkt.

Salskrake, *Mergellus albellus* - A068

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Salskraken häckar i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. Boplatsen kan ligga ganska långt från vatten. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Arten bosätter sig vanligen vid älvsel och avor samt i sjö- och tjärnrika områden. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Myrflarkar utnyttjas regelmässigt under ungarnas uppväxttid. Övervintringen sker främst längs grunda kustområden men även i större isfria sjöar som i Ringsjön. Under häckningen uppehåller sig salskraken inom ett relativt begränsat område kring boplatsen (storleksordning 25 km²).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att salskrake ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Salskrakens livsmiljö i skyddade kustbiotoper ska finnas kvar eller öka sin mängd så att salskrakens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Salskraken övervintrar ofta i hamnar och liknande områden, vilket medför risk för giftexponering och oljeskador. Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal ställen kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten. Med ökande friluftsliv, kan speciellt kanotning och fritidsfiske lokalt vara ett störmingsmoment under perioden då ungarna är små. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nytillskottet är mycket begränsat.

Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken.

I artens centrala utbredningsområde i Sibirien är oljeexploateringen med dess föroreningar samt allmän miljöförstörelse ett allvarligt hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Samla in oljeutsläpp när större sådan sker.

Predatorkontroll

Silvertärna, *Sterna paradiseaea* - A194

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan häckar i hela landet vid kusten men även i inlandet vid tjärnar och större sjöar. Den häckar i kolonier och kräver tillgång på fiskrika, grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. Arten livnär sig inte bara på fisk utan även på insekter som kan fångas nära vattenytan eller i luften. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att silvertärna ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Silvertärnans livsmiljö med fiskrika, grunda kustområden och med störningsfria häckningsplatser ska finnas kvar eller öka sin mängd så att silvertärnans behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv. Rovdjur som till exempel räv och mink. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön. Exploatering av eller i närheten av häcknings- och rastningsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Begränsning av rovdjur som mink och räv i häckningsområden. Bevarande av fiskars lek- och uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång.

Spillkråka, *Dryocorpus martius* - A236

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Spillkråkan förekommer tämligen allmänt till sparsamt över hela Sverige. Inom Fulltofta-Ringsjönsområdet häckar spillkråkan. Sedan slutet av 1990-talet fram till 2014 har spillkråkan minskat med 20-30%. Spillkråkan lever i barr- eller blandskog men även i ren lövskog (t.ex. bokskog). De tätaste populationerna förefaller finnas i äldre, variationsrik blandskog med gott om död ved och gamla träd. Förekommer till och med i områden med ganska intensivt skogsbruk och stor utbredning av kalhyggen, men är alltid beroende av grova träd för häckningen. Så länge det finns tillgång till dessa inom reviren tycks mer eller mindre stora inslag av kalhyggen inte utgöra något problem. Mejslar på våren (mars-maj) ut ett stort bohål i levande eller döda träd med stamdiameter på minst 30-40 cm i brösthöjd. Häckar relativt ofta även i gamla bohål. Födosoöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m. (gärna i rotrotad gran efter hästmyror), inte sällan på kalavverkade ytor. Vanligtvis stannfågel inom reviret året om. Vissa år sker tendenser till flyttningsrörelser. Viktigaste predatorer är mård (särskilt ungar i boet) och duvhök. Spillkråkan är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att spillkråka ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Spillkråkans livsmiljö med gammal bland- eller lövskog med gott om död ved och gamla träd ska finnas kvar eller öka sin areal så att spillkråkans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Även om arten klarar sig i områden med intensivt trakthyggesbruk är modernt skogsbruk det största hotet, med korta omloppstider och täta, homogena ungskogar. Den bör också vara missgynnad av de allt tätare skogarna, efter hand som spåren av skogsbeten och extensiva plockhuggningar försvinner. En viss kompensation för spillkråkan utgör det ökade födounderslag av vissa myror (främst hästmyror) som blir följderna av hyggesbruk och ökad tillgång på varma hyggeskanter och bryn. Skogsbruket i södra delen av landet bedrivs på de flesta områden så att spillkråkan kan fortleva (stor andel privata skogsägare, snabb tillväxt på skogen, varierande trädslagssammansättning etc.). Inom vissa områden finns dock troligen brist på lämpliga (framför allt grovstammiga) boträd varvid häckningen måste ske i samma träd flera år i följd. Detta kan innebära ökad risk för boplundring av mård, som uppenbarligen lär sig var äldre bohål finns. Den sentida minskningen är oroande, liksom den glesa förekomsten i Norrland. Spillkråkan missgynnas troligen starkt vid stubbrytning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Asp eller döende träd sparas. Sumpgranskog, vilka i allmänhet har en lång kontinuitet och består av olikåldriga träd, ska lämnas intakta. Död ved, även i anslutning till hyggen, är viktiga födosöksplatser och kvarlämnade högstubbar är därför positivt.

Skräntärna, *Sterna caspia* – A190

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skräntärna förekommer lokalt vid kust eller skärgård i nordöstra Skåne. Den häckar på mindre skär, öar och grusrevlar, antingen solitärt, några få par tillsammans eller i större kolonier. Arten är kräsen när det gäller boplatser och kan häcka på samma boplatser under flera generationer. Skräntärnan är uteslutande fiskätare och fångar huvudsakligen mört och abborre, men ibland också strömming. De flyger ofta långa sträckor för att fiska.

Äggkullen på 1 – 3 ägg läggs i maj i en uppkrafsad grund grop på marken. Misslyckas häckningen kan en ny häckning påbörjas samma säsong. Äggen ruvas 20 – 22 dygn och ungarna blir flygfärdiga efter 30 – 35 dygns ålder. Vid 50 – 60 dygns ålder flyttar hela familjen till någon större insjö. Där stannar de några veckor innan de i början av augusti flyttar söderut inför vintern.

Arten har tidigare varit rödlistad som sårbar (VU) pga. av en påtaglig populationsminskning, men omklassades 2015 till nära hotad (NT) eftersom populationstrenden under senare år har stabiliserats.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Skräntärnans livsmiljö med mindre skär, öar och grusrevlar och rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att skräntärnans behov av föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Skräntärnan är extra känslig för störningar under ruvningstiden och kan överge sin häckplats om den blir störd. Också förekomsten av mink har visat sig ödesdigert för skräntärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

I områden med förekomst av mink och häckning av skräntärna bör utökad minkjakt i syfte att skapa en minkfri skyddzon genomföras.

Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta* - A132

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläcka rastar i området. Arten kräver häckningsplatser i form av stora områden med grunt vatten och sandiga eller gytjiga bottnar längs flacka kuster. Arten kräver relativt stora områden och de bästa lokalerna ska omgärdas av öppna välhävda strandängar. Boet läggs mycket nära vattenlinjen, t.ex. på låglänta strandängar, i tångvallar eller på revlar. Arten är ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Skärfläckans livsmiljö med grunda bottnar och rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att skärfläckans behov av rastningsplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Röjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer. Strandnära vattensamlingar ska bibehållas och området kring dem betas. Beträdnadsförbud och/eller andra begränsningar av friluftslivet bör råda under häckningstid. Öppna leder/stigar bör ej passera närmare än 500 m från häckningslokalen.

Storlom och Smålom, *Gavia arctica* och *Gavia stellata* - A002 och A001

Arternas förekomster är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Storlommen häckar över stora delar av landet, dock ej på Öland och Gotland. Boet placeras nästan uteslutande på öar, särskilt mindre holmar och skär, där lommarna får skydd mot fyrbenta rovdjur. Kullen består av två ägg, som kläcks med relativt stort tidsintervall. Detta leder ofta till att endast en unge växer upp. De är Fiskätare; små ungar kan också matas med vattenlevande insekter. Arten är skygg vid boet, men stor variation i störningskänslighet finns för olika par. Smålom häckar inte i Skåne men rastar vid kusten. Smålommen övervintrar nästan uteslutande till havs, och flertalet svenska fåglar har en sydvästlig sträckriktning till övervintringsområden i Skagerack, Kattegatt och Nordsjön, med enstaka återfynd längre söderut. Under vintern är

smålommen den vanligaste lommen i västra Europas havsområden. Den verkar övervintra i mer landnära vatten än storlommen, och sällan i områden med över 30 m djup. Eftersom smålommen snävt inriktar sitt födosök mot lax- och mörtartad fisk upptill cirka 20 cm, är den mer sårbar än storlommen för de ekologiska förändringarna i sura vatten. Vidare har förhållandevis höga kvicksilverhalter i uppmätta i smålomsägg insamlade i södra och mellersta från Sverige, och på basis av uppgifter om de vattenkemiska förhållandena i ett urval fiskesjöar har man nyligen bedömt att kanske 30 % av dem är sårbara för exponering för kvicksilver som via nederbörd har deponerats på land och därefter urlakats till grund- och ytvatten och samtidigt metylerats. Det är oklart hur olika dödsorsaker under flyttningen och övervintringen bidrar till hotbilden, men bland återfynd av ringmärkta smålommar utgör oljeskador och fångst i fiskredskap de dominerande dödsorsakerna.

Smålom är rödlistad som Nära hotad (NT) men storlommen är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att lommarna (små- och storlom) ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Lommarnas livsmiljö med landnära vegetationsrika vatten samt på öar ska finnas kvar eller öka sin areal så att lommarnas behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ruvningsperioden tycks vara en kritisk fas. Störningar från friluftsliv (sportfiske, bad, båtsport) kan försämra kläckningsframgången genom att lommen tillfälligt lämnar boet varvid äggen lämnas tillgängliga för predatorer eller utsätts för höga eller låga (letala) temperaturer. Svallvågor från motorbåtar kan medföra att äggen spolats ur bona. Vattenståndsvariationer till följd av reglering kan omintetgöra eller försena häckningen, vilket i sin tur ökar risken för mänskliga störningar. Dödligheten bland vuxna lommar har sannolikt ökat genom användandet av nylonnät för fiske. Höga halter av kvicksilver har uppmätts i lomägg från Västsverige och ett samband med häckning i försurningspåverkade sjöar kan inte uteslutas.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Ökat skydd för boplatserna i sjöar som flitigt nyttjas för friluftsliv kan förbättra ungproduktionen. Skyddet bör omfatta landstigningsförbud, samt befaringsförbud inom ett avstånd av 100-200 m från häckningsskär, i södra Sverige under tiden 15.4-15.7. Dessutom bör befarings förbud och hastighetsbegränsningar övervägas i sjöar med många lompar. Ett alternativ till fågelskyddsområden, särskilt i små sjöar, är s.k. vädjandeskyltar som informerar om arten. De sätts upp på bryggor och parkeringsplatser invid sjön. Regleringar av vattenståndet i reglerade vatten bör utformas så att nivåförändringarna från senare delen av april till början av juli blir små. Särskilt viktigt är att vattennivån inte stiger (ökning högst fem cm), eller faller kraftigt (minskning högst 30 cm) under ruvningsperioden (1maj-20 juni).

För smålommen behöver vi bättre förståelse om frågor kopplade till exponering för kvicksilver via födoingetaget; mot bakgrund av att smålommen befinner sig i toppen av en akvatisk näringskedja, uppgifter om högt kvicksilverinnehåll i äggen, ökande kvicksilverhalter i insjöfisk sedan 1990-talet samt att många fiskesjöar har bedömts vara sårbara för exponering av kvicksilver.

Småtärna, *Sterna albifrons* - A195

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småtärnan är minst av Europas tärnor. Den häckar i små kolonier vid flacka och sandiga kuster upp längs Östersjökusten, framförallt i de södra delarna, liksom längs västkusten samt sparsamt i inlandet. Den är snäv i sitt val av häckningsområden och vill ha låglänta, vegetationsfria stränder med sandstrand, sand- eller grusrevlar, skalgrusbankar eller ruderatmarker nära grunda fiskrika kustområden där de livnar sig på småfisk och kräftdjur. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att småtärnan ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Småtärnans livsmiljö på låglänta, vegetationsfria stränder med sandstrand, sand- eller grusrevlar, skalgrusbankar eller ruderatmarker nära grunda fiskrika kustområden ska finnas kvar eller öka sin areal så att småtärnans behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Störning i form av badturism, expanderande friluftsliv, handredskapsfiske och fritidsfiske, lösspringande hundar samt båttrafik inom eller i närheten av häckningsområden. Igenväxning och exploatering, speciellt av ruderatmark, kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Ökad predation av trutar och kråkfåglar. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från störning av människor genom beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Båttrafik i närheten av häckningsområden bör begränsas. Igenväxning av viktiga häckningsmiljöer bör förhindras. Begränsning av bopredatorer såsom trutar och kråkfåglar i häckningsområden kan behöva göras. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Det är vidare viktigt att småtärnans fiskevatten hålls fria från utsläpp av kemikalier.

Svart stork *Ciconia nigra* A030

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svart stork är en stor fågel med vingspann på närmare två meter. Den är mer skogslevande och tillbakadragen än sin nära släkting vit stork. Den har tidigare häckat sparsamt i södra och mellersta Sverige men minskade från mitten av 1800-talet. Under 1900-talets inledande hälft var svarta storken endast en sporadisk häckfågel i landet. De senaste kända, verifierade häckningsfynden är från Uppland (1940–41) samt Närke (1952–53). Arten observeras dock årligen i ett varierande antal och under 1990-talets slut fram till 2002 föreföll arten vara på väg att återetablera sig i Sverige. Förutom en trolig häckning i Skåne 1992 observerades flygga ungar i Västergötland och Närke under första hälften av augusti 2000. Efter 2003 finns inga indikationer på etablerade par. Den ses numera sällsynt men årligen i landet i varierande antal. Artens tillbakagång i Europa skedde parallellt med effektiviseringen av skogs- och jordbruk som tog fart i mitten av 1800-talet. På många platser i Europa där den tidigare var vanlig är den idag försvunnen eller ovanlig som häckfågel. Det viktigaste förekomstområdet i Europa, med de tätaste populationerna, hittas i området från norra Tyskland genom Polen till Vitryssland och norra Ukraina inkluderande de baltiska länderna. Inom detta område häckade cirka 4300 par i början av 2000-talet. Svart stork är en skogsfågel som i Europa häckar helst i gammal blandskog med kärr, myrar, tjärnar, bäckar och åar och andra vatten eller våtmarker där den för ett undanskymt liv och undgår ofta upptäckt trots sin storlek och sitt karakteristiska utseende. Det stora risboet byggs i grova träd på relativt hög höjd, vanligtvis ute på en grov gren men även i

stamklykor av företrädesvis tall och ek, men även i bok, björk, al m.m. För att duga som boträd måste det finnas möjlighet till fri inflygning – grova träd invuxna i tät skog lämpar sig således inte för den svarta storken. Boet används ofta ett flertal år i rad och kan med tiden bli mycket omfattningsrikt. Födan består framför allt av fisk (oftast av fingerlängd, max 25 cm), men även av grodor och grodyngel, vattenödlor, ödlor, små däggdjur, mollusker, vatteninsekter, skalbaggar, iglar och maskar. Födan hämtas framför allt i bäckar, större diken, vid åar, kärr och grunda sjöstränder, i eller i närheten av skogsmark. Det häckande storkparet kräver 50–150 km² av lämpligt habitat för att etablera sig och fåglarna kan flyga upp till 15 km från boplatser för att hämta föda. Svart stork är klassad som nationellt utdöd, RE i rödlistan.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att svart stork ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Den svarta storkens livsmiljö i gammal blandskog med kärr, myrar, tjärnar, bäckar och åar och andra vatten eller våtmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att den svarta storkens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Den svarta storkens häckningsbiotoper påverkas negativt av det moderna skogsbruket, när dess boträd avverkas och födosökningsområden som kärr och mossar dikas ut. Det utökade nätverket av skogsbilvägar ökar också risken för störningar. Både i övervintringsområdena och under flyttningen utsätts den även för jakt. Liksom vit stork dör en hel del individer genom kollisioner med högspänningsledning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga bevarandeåtgärder behövs.

Svarthakedopping, *Podiceps auritus* - A007

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svarthakedopping förekommer över stora delar av landet men framför allt i de östra delarna. Svarthakedoppingen häckar i en mängd olika typer av sötvatten, allt ifrån små viltvatten, dammar, kärr, agmyrar och vattenfyllda lertag som till större sjöar, både eutrofa slättsjöar och mer näringsfattiga skogssjöar. Genomgående för alla dessa vatten är att fisk antingen saknas eller att fiskförekomsten är reducerad. Födan under häckningstiden består huvudsakligen av evertebrater, speciellt akvatiska men också terrestra insekters larvstadium, samt till en mindre del fisk, salamandrar (vuxna och larver) samt grodyngel. Vinterfödan består förmodligen till större delen av fisk. Övervintrar huvudsakligen i marin miljö. Litteraturuppgifter anger att arten övervintrar längs Norges västkust, i Skagerack/Kattegat samt i kusttrakterna av Engelskakanalen–Holland samt i Skottland. Isfria vintrar finns en liten övervintrande stam i sydvästra Vättern och relativt nyligen har konstaterats att närmare 2000 individer övervintrar i södra Östersjön, främst Pommerska bukten. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att svarthakedopping ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Svarthakedoppingens livsmiljö för födosök i fiskfria sjöar eller där fiskförekomsten är reducerad ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Svarthakedoppingen har stora svårigheter att reproducera sig med lyckat resultat i småvatten där fisk planteras in (p.g.a. näringskonkurrens). Fortskridande förorening av havsmiljön (främst oljeutsläpp) samt, åtminstone på vissa lokaler, sämre predatorskydd på grund av kraftigt minskande eller totalt försvinnande skrattnåskolonier. Bifångst i fiskeredskap i övervintringslokalerna

Artspecifika bevarandeåtgärder

Fiskinplantering skall inte ske i viltvatten eller andra naturligt fisktomma småvatten. Artens preferens för viktiga övervintringsområden samt eventuella negativa miljöförändringar i dessa områden bör utredas.

Svarttärna, *Chlidonias niger* - A197

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svarttärnan häckar i glesa småkolonier i våtmarker och sjöar med riklig flytbladsvegetation. Boet byggs på flytande växtmaterial, ävjebankar, rotfilt, starttuvor eller på tät flytbladsvegetation. Arten gynnas av tidiga successionsstadier i våtmarkernas igenväxningsförlopp, och bete och slåtter i strandvegetationen är positivt för arten då det hjälper till att bibehålla lågvuxna växtsamhällen med öppna grunda vattenmiljöer med rik insektsfauna. Svarttärnan är födogeneralist och fångar alla slags insekter och deras larver främst knutna till vattenmiljöer. Vid äggläggning utgör även småfisk en betydande del av födan. Förlusten av ägg under häckning är förhållandevis hög (50 – 80 %). Eftersom äggen ruvas på marknivå är de särskilt utsatta för predation, vilket tros vara en bidragande orsak till att förlusten av ägg är så pass hög. Det europeiska beståndet håller till österut mot Ryssland och Svarta havet, men häckar regelbundet i Skåne. Flyttar i juli/augusti till tropiska Västafrika för att övervintra. Arten är rödlistad som VU (sårbar).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att svarttärna ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Svarttärnans livsmiljö för häckning och födosök i våtmarker och sjöar med riklig flytbladsvegetation ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses. De limniska miljöerna ska ha goda hydrologiska förhållanden och god kemisk status. Tillgången på insekter och småfisk ska vara god.

Artspecifika hot

Arten har få artspecifika hot, men predation och torrläggning av våtmarker är särskilt stora hot mot svarttärnans häckningskolonier. Mänsklig störning vid populära badplatser kan också utgöra ett hot för arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Finns brist på passande häckningsmiljöer i området kan utsättning av boplattformar underlätta artens häckningsmöjligheter. Att hålla nere populationen av kråkfåglar och smådjur som predatorer på svarttärnans kolonier kan vara ett sätt att öka chansen för lyckade häckningar i ett område.

Sångsvan, *Cygnus cygnus* - A038

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten såsom i Ringsjön. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Arten har ökat nästan explosionsartat efter början av 1900-talet, då den närmade sig utrotning på grund av bl.a. jakt. Den sydsvenska populationen (i Skåne från 1940-talet) härstammar sannolikt delvis från svanar som släppts ut från djurparker och fågeldammar. Ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att sångsvanen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Sångsvanens livsmiljö med grunda vegetationsrika vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att sångsvanens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ingen hotbild finns för närvarande.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av sångsvanar och andra andfåglar. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra svanarna, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Trana, *Grus grus* - A127

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranan häckar vid sankta sjöstränder och myrar såsom i Fulltofta-Ringsjön. Ett krav är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Tranan har under de senaste decennierna börjat häcka i våtmarksområdet längs nedre Helgeån och inom SPA-området häckar 1-2 par. Allt fler tranor rastar också i våtmarksområdet och inom SPA-området förekommer periodvis 500-1000 tranor som övernattar under vårflyttningen. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att tranan ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Tranans livsmiljö vid sjöar och vattendrag ska finnas kvar eller öka sin areal så att tranans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Det finns få hot i våtmarksområdet eller SPA-området utom möjligen en ökning eller felaktig styrning av det rörliga friluftslivet så att boplatsmiljöer störs. Vattenreglering och dikning/torrläggning har en negativ påverkan på arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga bevarandeåtgärder behövs. Vid etablerande av gångstigar etc. är det viktigt att hålla behörigt avstånd från kända boplatsområden.

Trädlärka, *Lullula arborea* – A246

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Trädlärkan häckar i torr och öppen skogsmark, ofta i anslutning till gläntor och odlingar, på sandig eller bergig hedmark, på hedartade hyggen med frötallar samt vid gamla grustäkter. Fågeln häckar på marken i cirka 2 veckor fr.o.m. april. Det är inte ovanligt att trädlärkan får två kullar under samma år; den första i april och den andra i juni. Födan består mest av insekter men även frön förekommer.

Trädlärkan är en flyttfågel som återvänder till Sverige i mars – april och flyttar söderut i slutet av september – oktober.

Trädlärkan är i dagsläget inte rödlistad. Beståndet har i 30 år ökat med 100 – 200 %, men trenden har stabiliserats under de senaste 10 åren.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att trädlärkan ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Trädlärkans livsmiljö bestående av torr och öppen skogsmark, hedmarker och hedartade hyggen med frötallar ska finnas kvar eller öka sin areal så att trädlärkans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Att arten vid en eventuell andra häckning häckar sent gör att den kan vara känslig för störning, t.ex. från nötkreatur, så sent som i juni.

Igenväxning och igenplantering av artens livsmiljöer är stora hot för artens fortlevnad.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga artspecifika bevarandeåtgärder bedöms för närvarande krävas utöver sådana generella åtgärder som förhindrar att artens livsmiljöer växer igen.

Törnskata, *Lanius collurio* - A338

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Törnskatan behöver tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i

kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. Allt detta finns här i Fulltofta-Ringsjön och arten häckar här.

På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög.

Optimala hyggen för törnskatan karaktäriseras av hyggen utan fröträd och/eller högskärmar, d.v.s. den gamla typen av hyggen. Generellt får törnskatan fler ungar på hyggen än på jordbruksmark beroende på lägre predation. Törnskatan föredrar hyggen som planteras med gran. Dessa nyttjas till cirka 15 år efter planteringen. Från Dalarna och norrut är hyggen den viktigaste biotopen för törnskatan.

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 5 ha. Törnskatan övervintrar i tropiska östra och södra Afrika.

Artspecifika hot

Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet.

Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Enbart kortbetade marker är således inte optimala för törnskatan. Kraftig torra under en lång rad av år i övervintringsområdena i södra Afrika kan bidra till tillbakagången.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att häcka i området. Målet är att törnskatan ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Törnskatanens livsmiljö för födosök med insektsrika, blomrika och omväxlande gräsmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses. I livsmiljön ska det också finnas buskar som lämpar sig väl för arten att häcka i.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Studier har visat att cirka 10–15 % av en betesmarks yta bör täckas av enbuskar och lövbärande taggbuskar som slån, ros och hagtorn för att törnskatan ska trivas. Nuvarande föreskrifter för miljöstöden poängterar vikten av att röja bort taggbuskar av igenväxningskaraktär, vilket i praktiken innebär att majoriteten av de lövbärande taggbuskarna röjs bort. Detta missgynnar törnskatan starkt. Dessa miljöstödsåtgärder bör vara utformade så att törnskatanens krav på lämpliga taggbuskar för bobygge tillgodoses. Det krävs mer forskning för att utröna den relativa betydelsen av jordbrukets intensifiering, habitatminskning i flytt- och övervintringsområden samt bopredation för törnskatanens populationstillväxt. Drastiska åtgärder som jakt på bopredatorer kan i nuläget inte anses vara befogade.

Vitkindad gås, *Branta leucopsis* - A045

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller

kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att den vitkindade gåsen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Vitkindad gås livsmiljö med små öar i sjön ska finnas kvar eller öka sin areal så att den vitkindade gåsens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av vitkindad gås och andra andfåglar. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra gässen, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Vit stork, *Ciconia ciconia* - A031

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vita storken fångar huvudparten av sin föda vid sumpiga och fuktiga områden, t.ex. vid betade strandängar och utefter åsystem, men även längs med diken och på stubbåkrar. Stubbåkrar är en värdefull födomiljö under sensommaren när fåglarna förbereder sig inför höstflyttningen. Födan utgörs främst av grodor, småfisk, sorkar och möss, insekter och dagmaskar. Arten är opportunist och kan även fånga ödlor, ormar, fågelungar och mullvadar etc. Vit stork övervintrar i Afrika och södra Europa.

Tillgång på vatten nära boet är livsviktigt för ungarnas överlevnad. Den har tidigare varit en allmän häckfågel i Skåne och längs västkusten, men försvann under 1950-talet. Torrläggande av våtmarker för att vinna åkermark tros vara orsaken till artens försvinnande. Under 1990-talet återvände vit stork som häckfågel, mycket tack vare det projekt för återintroducering som startade några år tidigare. Arten är rödlistad som EN (starkt hotad).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att vit stork ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Vit storks livsmiljö för födosök med våtmarker och strandängar ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Inga artspecifika hot föreligger inom området.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Där vit stork födosöker ska vegetationen helst inte vara högre än 10 cm.

Referenser

- Arinder, M (ed.) 1999. Skånsk skådarguide, Skånes ornitologiska förening. Lund
- ArtDatabanken, SLU, Uppsala. Artdatabankens Artfaktablad (2020) för de rödlistade arterna inom området. Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Campbell Å. 1928. Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet, etnografisk studie. Akademisk avhandling av Åke Campbell
- Cederberg B, Löfroth M. (eds) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Ecoll AB. 2018. uppdrag för Ringsjön vattenråd. Sjöfågel i Ringsjön - har antalet rastande fåglar påverkats av reduktionsfisket?
- Källander H. 2004. Simfåglar i Ringsjön - sammanfattning av räkningar 1968-2003. Rapport, Länsstyrelsen i Skåne län.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Kvällsposten. 2 maj 2009. De räddar Ringsjön.
- Länsstyrelsen i Malmöhus län 1971. Reservatsbeslut.
- Länsstyrelsen i Malmöhus län, 1992. Skötselplan Naturreservatet Fulltofta, Planförfattare:Lars Knutsson
- Länsstyrelsen Skåne. 2019. Pressmeddelande om ny vandringsled.
<https://www.mynewsdesk.com/se/lansstyrelsenskane/pressreleases/ny-vandringsled-vid-ringsjoen-2956275>
- Länsstyrelsen i Skåne län. 2004. Simfåglar i Ringsjön. Länsstyrelsen i Skåne Län.
- Länsstyrelsen i Skåne län. 2012. Östra Ringsjön - Redovisning från Sjödatatabasen 2012-10-10.
- Naturvårdsplan för Hörby kommun, Hörby kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, 1999.
- Naturvårdsprogram för f.d. Malmöhus län. 2003. Från Sandhammaren till Kullaberg.
Länsstyrelsen i Skåne län.
- Olsson, K-A. m. fl. 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Persson, Mattias. 2011. Hörby kommuns kommunornitolog. Muntligen och per e-mail. Ämne: Aktuella fåglar vid Ringsjön och dess status.
- Ringsjöns Fiskevårdsområdesförenings hemsida; <https://www.ringsjon.se/> 2021
- Ringsjöns Fiskevårds Områdesförenings hemsida: <http://www.ringsjon.com/> , 2018
- Ringsjöns fiskevårdsområdes hemsida: <http://www.ringsjon.net/>
- Skofs hemsida: <http://www.skof.se/lok/lok154.htm>. 2020
- Svalan. Rapportssystem för fåglar. 2005. <http://svalan.artdata.slu.se>
- Sydvattens hemsida: <https://sydvatten.se/var-verksamhet/rapporter-om-ravattentakter/ringsjon/>
- Sveriges fiskeägareförbunds hemsida-Ringsjön FVOF:
<https://www.vattenagarna.se/medlemmar/skane-lan/skane?o=1023>
- Vandra i MittSkånes hemsida: <http://www.vandraitmittskane.se/0/17/vandra-runt-hela-ringsjon/>
- Viss hemsida-underlagsdokument fosfor Östra Ringsjön 2020;
<https://viss.lansstyrelsen.se/ReferenceLibrary/54652/Underlagsdokument%20fosfor%20Östra%20Ringsjön%202018.pdf>

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2020-09-24 av Marie Björkander

Bevarandeplanen för Fulltofta-Ringsjön (SPA)

Natura 2000-området Fulltofta-Ringsjön i Hörby kommun har som syfte att bevara det värdefulla fågellivet för de ingående arterna i fågeldirektivet som t.ex. fiskgjuse, nattskärra, sångsvan och mindre sångsvan m.m. De ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Arternas livsmiljöer med betesmarker, öppna betade strandängar och brynmiljöer med buskar och stränder i anslutning till vatten, öppna fuktängar, vassrika delar av sjön, ostörda vattenmiljöer av god kvalitet och med många insekter nära vattenytan m.m. ska finnas kvar eller öka sin areal så att fåglarnas behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas fåglar i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de tre kriterierna populationsutveckling och utbredningsområde för fågelarterna samt deras livsmiljöer. Bevarandeplanen innehåller också beskrivning av området, beskrivningar av alla utpekade fågelarter, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus, vad som kan påverka Natura 2000-området negativt samt vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000 - området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane